

Journal
of International
Slavonic
University.
Kharkov

ISSN 1562-9961

ВІСНИК

**МІЖНАРОДНОГО
СЛОВ'ЯНСЬКОГО
УНІВЕРСИТЕТУ.**

ХАРКІВ

ВЕСТНИК

**МЕЖДУНАРОДНОГО
СЛАВЯНСКОГО
УНИВЕРСИТЕТА.**

ХАРЬКОВ

Серія «Мистецтвознавство»

Том XIII

№ 2 2010

Зміст

<i>А.О. Бондаренко</i> ПРОБЛЕМА ПОХОЖДЕНИЯ СЦЕНИЧНОГО ЕГИПЕТСКОГО ТАНЦО РАКС-ШАРКИ ЯК СИНТЕЗУ РІЗНОВИДІВ СЕРЕДНЬОСХІДНОГО ФОЛЬКЛОРНОГО ТАНЦЮ.....	3
<i>Т.О. Василенко</i> ОПЕРА «МОЙСЕЙ» М. СКОРИКА В НАЦІОНАЛЬНІЙ ОПЕРІ УКРАЇНИ (ОСОБЛИВОСТІ ІНТЕРПРЕТАЦІЇ ХОРОВИХ СЦЕН В ОПЕРІ-ПРИТЧІ).....	6
<i>А.Г. Голубенков</i> ОСОБЕННОСТИ СОЗДАНИЯ СОБЫТИЙНОЙ ОСНОВЫ ХОРЕОГРАФИЧЕСКОГО СПЕКТАКЛЯ.....	16
<i>В.А. Гордеев</i> ТАНЦОВАЛЬНИЙ ФОЛЬКЛОР ПОЛІССЯ.....	22
<i>О.Ю. Гритчак</i> ЕСТЕТИЧНІ ТА ХУДОЖНІ АСПЕКТИ СПРИЙНЯТТЯ СПОРТИВНОГО БАЛЬНОГО ТАНЦЮ В КОНТЕКСТІ ТЕЛЕВІЗІЙНИХ ПРОЕКТІВ.....	26
<i>А.В. Елизаров</i> ЗАМЫСЕЛ ХОРЕОГРАФИЧЕСКОЙ ПОСТАНОВКИ: РОЖДЕНИЕ И КОНЦЕПТУАЛИЗАЦИЯ.....	30
<i>А.В. Жерздев</i> СПЕЦИФИКА И ТИПОЛОГИЧЕСКИЕ ХАРАКТЕРИСТИКИ ФАКТУРЫ В МУЗЫКЕ ДЛЯ ШЕСТИСТРУННОЙ (КЛАССИЧЕСКОЙ) ГИТАРЫ СОЛО.....	38
<i>Л.Ю. Корзова</i> ХУДОЖНЄ ВИСВІТЛЕННЯ СОЦІАЛЬНО-ПОЛІТИЧНОГО ЖИТТЯ ІСПАНІЇ ЧАСІВ Ф. ГОЙЇ У П'ЄСІ АНТОНІО БУЕРО ВАЛЬСХО «СОН РОЗУМУ».....	47
<i>О.Г. Кравчук</i> ТАНЦОВАЛЬНЕ ШОУ В СИСТЕМІ СИНТЕЗУ ТЕЛЕБАЧЕННЯ ТА ХОРЕОГРАФІЧНОГО МИСТЕЦТВА.....	62
<i>Л.А. Маркевич</i> ЄВРОПЕЙСЬКА ТАНЦОВАЛЬНА КУЛЬТУРА ЯК ОСНОВА СИСТЕМИ СУЧАСНОГО КЛАСИЧНОГО УКРАЇНСЬКОГО БАЛЕТУ.....	72
<i>О.А. Цуранова</i> ДУХОВНО-МУЗЫКАЛЬНОЕ ТВОРЧЕСТВО Г. СВИРИДОВА В КОНТЕКСТЕ НОВОГО НАПРАВЛЕНИЯ В РУССКОЙ ДУХОВНОЙ МУЗЫКЕ (НА ПРИМЕРЕ ЦИКЛА «ПЕСНОПЕНИЯ И МОЛИТВЫ»).....	79
<i>Е.С. Ольховская</i> МИФ И ОБРЯД В ТАНЦЕВАЛЬНОМ ИСКУССТВЕ ГРЕЦИИ.....	88
<i>О.А. Плякотнюк</i> ВИКОРИСТАННЯ АКРОБАТИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ В СУЧАСНІЙ ХОРЕОГРАФІЇ.....	96
<i>С.В. Рабченко</i> ЮРІЙ ГРИГОРОВИЧ ТА ЙОГО «ЛЕГЕНДА ПРО КОХАННЯ».....	101
<i>Л.М. Савчин</i> МИСТЕЦТВО ЯК ПРОВІДНИЙ ЧИННИК ВПЛИВУ НА ДУХОВНІ ПОТРЕБИ СУЧАСНОЇ МОЛОДІ.....	106
<i>А.В. Шило</i> СТИЛЬ И МЕТОД В ТЕОРИИ И ХУДОЖЕСТВЕННОЙ ПРАКТИКЕ КОНСТРУКТИВИЗМА.....	114
АНГЛОМОВНІ ТЕЗИ СТАТЕЙ.....	123

СПИСОК ИСПОЛЬЗОВАННОЙ ЛИТЕРАТУРЫ:

1. Худеков С.Н. Всеобщая история танца [Текст] / С.Н. Худеков.- М.: Эксмо, 2009. – 607с. ISBN 978-5-699-32891-8 тираж 4000 экз.
2. Щеглов Г.В. Мифологический словарь [Текст] / Г.В. Щеглов.- М.: Изд-во Астрель, 2006, - 368с. ISBN 5-17-035623-4 тираж 2000 экз.
3. Полищук В.И. Культурология. [Текст] /учеб. пособие для вузов / В.И. Полищук.- М.: Изд-во Гардарики. 1999, - 446с.
4. Лосев А.Ф. Миф. Число. Сущность [Текст] / А.Ф. Лосев.- М.: Мысль, 1994. - 526с.
5. Лосев А.Ф. История античной эстетики [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.losev-library.ru/index.php>. Загол. с экрана.
6. Лосев А.Ф. Мифология греков и римлян [Электронный ресурс]. Режим доступа: <http://www.sno.pro1.ru/lib/losev2/47>. Загол. с экрана.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2010

УДК 378.016:78.01

О.А. Плахотнюк

Київський факультет хореографії ПВНЗ «Міжнародний Слов'янський університет. Харків», Київ

Рецензенти: канд. мистецтв., доцент Т.О. Швачко;

канд. мистецтв. Д.І. Шаріков

ВИКОРИСТАННЯ АКРОБАТИЧНИХ ЕЛЕМЕНТІВ В СУЧАСНІЙ ХОРЕОГРАФІЇ

У статті обґрунтовано актуальність і доцільність застосування акробатики в сучасній хореографії. Автор аналізує акробатичні елементи, які використовуються в сучасній хореографії та впливають на створення хореографічних образів.

Ключові слова: сучасна хореографія, хореографічний образ, акробатика, гімнастика, імпровізація, брейк-денс.

В статье обоснована актуальность и целесообразность применения акробатики в современной хореографии. Автор анализирует акробатические элементы, которые используются в современной хореографии и влияют на создание хореографических образов.

Ключевые слова: современная хореография, хореографический образ, акробатика, гимнастика, импровизация, брейк-денс.

In the article actuality and expediency of the use of acrobat are reasonable in a modern choreography. The list of acrobatic elements which are used in a modern choreography is given. Creation of choreographic characters and their strengthening at perceived by a spectator due to the use in the choreographic vocabulary of acrobatic elements.

Keywords: modern choreography, choreographic character, acrobatics, gymnastics, improvisation, break - dance.

Використання акробатичних елементів в хореографічному мистецтві зумовлено непинним технічним і художнім розвитком сучасного танцю. Процес створення танцювальних композицій потребує нових рішень у зв'язку з появою сучасних художніх образів, зростанням виконавської майстерності, психофізичною підготовкою танцівників нового покоління. В сучасній хореографії яскраво просліджується тенденція до ускладнення змагальної виразності сценічного втілення художніх образів. Рух хореографічного мистецтва у цьому напрямку вимагає наявності високої технічної майстерності танцівників, що, обумовлює пошук нових шляхів інтенсифікації репетиційно-підготовчого процесу.

Проблему використання акробатичних елементів у сучасній хореографії досліджували Ф.В. Лопухов, М.М. Фокін, Н.В. Шереметьєвська. М.М. Фокін, видатний хореограф-реформатор, наповнював кожен виставу неповторним змістом та створював узагальнений образ, використовуючи засіб стилістичної уніфікації при зверненні до фольклору і суміжних видів мистецтва. Класичний танець для М.Фокіна був відкритою системою, в якій співіснували характерний танець, вільна пластика та інші виразні засоби хореографії. Ставлення хореографа до акробатичних рухів у балеті було досить стриманим і обережним: «Все, що робить акробат, він робить для здивування своєю вправністю; він хоче розважити, встановити рекорд. Все це є метою акробатики і спорту, все це не повинно проявлятися в балеті. В балеті кожний рух повинен мати на меті досягнення виразності.» [6, с. 369].

Ф.В. Лопухов використовував в своїх хореографічних постановках оновлені засобами хореографічної лексики канони композиції та форми класичного танцю. Класичний танець він вважав основним знаряддям виразності, але активно залучав до нього елементи акробатики: «...нову форму (гібридизація класики з акробатикою) дійсно знайдено, вона отримала заслужену позитивну оцінку» [2,с.95].

Н.В. Шереметьєвська у своїй праці «Танець на естраді» [10] характеризує ряд ансамблів акробатичного балету та прослідковує еволюцію дуетно-акробатичного танцю. «Дуетно-акробатичний танець завжди приносить в естрадний концерт красоту пластики, сміливість і віртуозність прийомів, особливу емоційну насиченість атмосфери. Він виник на радянській естраді в середині 20-х років», - підкреслює дослідниця [10, с. 153].

В.М. Собінов досліджує специфіку спортивного танцю і в монографії «Танцююча» гімнастика» визначає умови створення колективу виконавців цього жанру, спираючись на досвід Московської студії. Він розробляє методику проведення та структуру уроку, передбачає найрізноманітніші вправи. До монографії включено описи спортивних танців та вправ, доречні у використанні лібрето та сценарії, малюнки та схеми танцювальних композицій. «Тепер у балетних артисти роблять такі складні акробатичні підтримки, що їм можуть позздрити акробати», - зазначає В.М. Собінов [5, с.5].

Сучасна хореографія розширює амплітуду танцювальних рухів, ускладнює лексику спортивними акробатичними рухами, утворюючи новітній вид мистецтва, сформований під впливом соціально-політичних, філософських, технологічних, стилістичних характеристик культури ХХ ст., що «виявили в танці імпровізаційність та індивідуальність, а також стабілізували його синтезовану структуру» [8, с.45].

Процес розвитку хореографічного мистецтва підживлюється наскрізним застосуванням вільної імпровізації, яка являє собою зв'язуючу ланку між набутим досвідом та стилем, що формується. Імпровізація (від лат. *improvisus* – раптовість; англ. *improvisation* – імпровізація) – вид і танцювальна система сучасної хореографії американського походження, що передбачає миттєве застосування будь-якої танцювальної техніки чи пластики (модерн-танцю, джаз-танцю, буто-танцю, хатха-йоги, акробатики тощо) [8, с.117].

Глибина внутрішнього змісту хореографа-постановника (переживань, творчого натхнення, інтуїції) є джерелом створення нового, ще невідомого художнього образу, а поступове його усвідомлення та формування зумовлюється вживанням нових танцювальних елементів у різних комбінаціях. Така взаємозалежність змісту та форми призводить до більш активного застосування складних акробатичних, гімнастичних рухів. Акробатика сьогодні стала невід'ємною частиною в технічній підготовці танцівника. За її допомогою виховується більш досконала рухова культура виконавця, посилюється виразність рухів, поліпшуються координаційні здібності, розвивається гнучкість.

У сучасному танці набувають розвитку всі фізичні дані виконавців, удосконалюється їх хореографічна і спортивно-фізична підготовка. Сьогодні танець став універсальним засобом імпровізації та пошуку нових рухів за допомогою введення технічно ускладнених елементів спортивної якості.

В.П. Коркин визначає акробатику як систему фізичних вправ, пов'язаних з виконанням обертів і балансування індивідуально, удвох і групами [1, с.6]. Акробатика (від грец. *ακροβάτικη* – ходьба на півпальцях, іду вверх) – жанр циркового і естрадного мистецтва, якому притаманна демонстрація номерів, в основі яких - досконале володіння тілом і високо розвинута мускулатура [19, с.28].

В сучасній хореографії використовуються такі акробатичні рухи, як *flie-flac* (фляк), *salto* (сальто), *corp-strung* (корпштрунг), *revolution* (переворот), колесо. Варто згадати різноманітні варіанти ластівок, акробатичних містків та інших положень і поз, щоб підтвердити важливе місце елементів акробатики і гімнастики в сучасній хореографії. Акробатичні рухи часто застосовуються в сучасному балеті як своєрідний виражальний засіб, що створює певні асоціації, надає динамізму та покращує візуальне сприйняття балету, шоу, концерту, мюзиклу.

Крім того, в сучасній хореографії використовуються танці на різноманітних спеціальних помостах, подіумах різного рівня, рух з предметом (тростинка, шарф), тобто різноманітні гімнастичні елементи. Гімнастика (від грец. *γυμναστική* – тренуюсь, вправляюсь) – цирковий жанр і вид спортивних змагань, який включає демонстрацію вправ на спеціальних снарядах, апаратах і з предметами [10, с.98].

Найбільш потужно акробатичні елементи як виразні основні засоби хореографічної лексики використовуються в танці «брейк». Брейк-денс (*break-dance*) або, як ще його називали на різних періодах розвитку, брейкінг, бі-боїнг – це прогресивно альтернативний розвиток попередніх форм танцю. Брейк – (анг. *break* – «ломати», «розривати») – танець, в якому багато рухів дійсно здаються ламаними, незакінченими [4, с.17]. В техніці брейк-денсу найчастіше вживаються *footwork* (техніка підходів до руху), *powermoves* (техніка циркових рухів); *helicopter* (техніка імітації), *rigouette* (техніка обертання), *pike* (поза) та ін.[6, с.119]. Також брейк-денсу притаманні такі акробатичні рухи, як *freezes* (фрізів), обертові рухи на спині, голові, танцювальні рухи в стійці на руках, виконання рухів з вагою тіла на руках та ін.

Акробатичні рухи та підтримки, складні за своєю будовою і технологією виконання, потребують чітких виконавських форм. У танцюриста це результат постійного тренінгу координування сили виконання елементів з темпом, умінням володіти тулубом. Використання акробатики і гімнастики тісно пов'язане з задумом постановника-балетмейстера при створенні і відпрацюванні хореографічних номерів зі спортивними елементами; їх застосування має бути художньо виправданою.

Для оволодіння навичками з гімнастики й акробатики виконавцям сучасного танцю треба обов'язково виконувати слідує завдання: загальний всебічний розвиток організму, формування правильної осанки, навчання специфічним руховим навикам, вивчення правил і техніки виконання елементів. Використання акробатики, гімнастики в сучасній хореографії ґрунтуються на законах руху людського тіла в просторі, законах музичного

ритму та драматургічної побудови хореографічного твору. Для досягнення позитивних результатів рух організовується в просторі і часі з чітким дотриманням індивідуальних фізичних можливостей виконавця.

Зв'язок між музикою, танцювальним рухом і хореографічним образом має не лише загальний характер. Розвиток образу, зіставлення контрастних і подібних музичних побудов, особливості ритмічного малюнку, динамічних відтінків, темпу - все це впливає на якість руху і допомагає повністю розкрити задум постановника. Художній образ складається в часі за допомогою засобів хореографічної виразності, кожний рух має свій характер, напрямок розгортання, малюнок побудови, послідовність (індивідуальна, групова). Використання акробатичних елементів значно посилює сприйняття художнього образу, допомагає йому одержати своє яскраве хореографічне рішення.

Таким чином, у сучасній хореографії для вирішення більш складних завдань пластично-художнього задуму і створення яскравого хореографічного образу використовуються акробатичні, гімнастичні елементи. Завдяки цьому сучасна хореографія відтворює глибинні переживання балетмейстера-постановника, сприяє точності донесення його задумів до глядача.

Отже, у вирішенні питань створення сучасних танцювальних композицій можливим є поєднання традиційних хореографічних прийомів з елементами акробатики і гімнастики, які підсилюють створений хореографічний образ. Використання акробатичних елементів у сучасній хореографії підкреслює відповідність високому фаховому, виконавському рівню хореографа-постановника та виконавця-танцівника. Перспективним напрямком подальших досліджень лексики сучасної хореографії є доцільне використання акробатичних елементів, обумовлених яскравістю їх візуального сприйняття.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Коркин В.П. Акробатика: каноны терминологии. [Текст] / В.П. Коркин, В.Н. Аракчеев. – М.: Физкультура и спорт, 1989. – 44с.
2. Михайлов М.М. Жизнь в балете. [Текст] /М.М. Михайлов. – М.: Искусство, 1966. – 316с.
3. Плахотнюк О.А. Стили та напрямки сучасного хореографічного мистецтва [Текст] /О.А. Плахотнюк. – Львів: ЦТДЮГ, 2009. – 80с.
4. Собінов Б.М. "Танцююча" гімнастика [Текст] /Б.М. Собінов. – Київ: Мистецтво, 1975. – 184с.
5. Фокин М. Против течения. Воспоминания балетмейстера. Статьи, письма [Текст] /М. Фокин. –М.: Искусство, 1962. – 670с.
6. Цирк. Маленькая энциклопедия [Текст] / Составители: А.Я. Шнелер, Р.Е. Славский; гл. ред. Ю.А. Дмитриев.– 2-е изд., перераб. и доп. – М.: Советская энциклопедия, 1979. – 448с.

7. Шариков Д.І. Класифікація сучасної хореографії [Текст] / Д.І. Шариков – К.: Видавець Карпенко В. М., 2008. – 168с.

8. Шереметьевская Н.В. Танец на эстраде. [Текст] / Н.В. Шереметьевская – М.: Искусство, 1985. – 416с.

Стаття надійшла до редакції 10.11.2010

УДК 78.03 (И)

С.В. Рабченко

Київський факультет хореографії ПВНЗ «Міжнародний Слов'янський університет. Харків», Київ

Рецензенти: народний артист України, професор С. Бондур;

канд. мистецтв., доц. Т. Швачко

ЮРИЙ ГРИГОРОВИЧ ТА ЙОГО «ЛЕГЕНДА ПРО КОХАННЯ»

У статті розглядаються активні моменти балетного спектаклю «Легенда про кохання» Ю. Григоровича. Автор висвітлює його характерні хореографічні особливості: мінімалізм в декораціях, збагачення класичної хореографії танцями сходу, а також акробатичними підтримками.

Ключові слова: адажіо, балет, балетмейстер, варіація, дует, кохання, спектакль, театр, танець, хореографія.

В статье рассматриваются основные моменты балетного спектакля «Легенда о любви» Ю. Григоровича. Автор освещает его характерные хореографические особенности: минимализм в декорациях, обогащение классической хореографии танцами востока, а также акробатическими поддержками.

Ключевые слова: адажио, балет, балетмейстер, вариация, дует, любовь, спектакль, театр, танец, хореография.

In the article the basic moments of ballet theatrical are examined «Legend about love» of Yu.Grigorovicha. An author lights up his characteristic choreographic features: a minimalism is in sceneries, enriching of classic choreography dances of east, and also by acrobatic supports.

Key words: adagio, ballet, ballet-master, variation, duet, love, performace, artistic school, dance, choreography.